PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI
PREŠOV, ul. SRR 1

Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,–
Časoslov (cirk. slovanský)	75,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický zborník I.	54,–
Teologický zborník II.	65,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–
Štyri evanjeliá (česky)	19,–
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,–

Budúce číslo vyjde 10. mája 1974

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ SV. CYRILA A METODA

ROČNÍK XX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 4/1974

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti!

Christos voskrese! Šťastlivú a veselú Veľkú noc vám želám, aby bolo veľa slnka a pre dievčatá veľa vody, ako sa to už podľa dávnych zvykov patrí.

Pokračujme však v tom, čo sme začali: ako byť ozaj človekom? A rozšírme to: ako byť naozaj slušným človekom?

Pozrite sa, ide Veľká noc, veľký sviatok Vzkriesenia Isusa Christa. Ako sa k takému sviatku hodí opitý mládenec, ktorý sa tacká od domu k domu s fľašou podradnej tzv. voňavky? A dievčatá, ktoré s hurónskym revom utekajú pred kvapkou onej záhadnej tekutiny, tie veru často popíjajú nemenej ako ich polievači. Reči, ktoré často medzi takouto mládežou počuť — to je otrasné a dospelý človek sa priamo hanbí za to, že sem tam niečo začuje.

Moji milí, teda nie takto! Nikdy nie, nielen na sviatky Vzkriesenia. Zvyky zachovávať je niečo iné ako sa spíjať do nemoty a potom nevedieť, čo sa vlastne hovorí a robí.

Je známe, že Slovensko je v spotrebe alkoholu na poprednom mieste vo svete. Myslíte si, že slušný človek prepadá tomuto zvyku, ústiacemu do choroby, ktorú treba liečiť? Nie. Po prvé preto, že slušný človek sa zásadne ani nedostáva do spoločnosti, ktorá by ho mohla v tomto smere „poučiť", alebo sa včas zbadá a odíde.

Je pravda, že slušnosť sa dá prejaviť mnohorakým spôsobom okrem spomenutého aj ináč. Je to úcta k ľuďom — starších treba pustiť na svoje miesto napr. vo vlaku alebo v autobuse, dať im prednosť vo dverách, ale i taká „maličkosť", že si dáte ruku pred ústa, keď sa vám zíva, lebo málokoho zaujímajú mandle jeho blížneho a málokto chce dostať od druhého, kýchajúceho občana, nádchu. V Japonsku napr. majú ľudia toľko slušnosti, že keď majú nádchu, nosia bielu šatku zaviazanú cez nos a cez ústa, aby ani najmenej neohrozovali ostatných.

Snáď by sa dalo povedať, že slušnosť sa spája s akousi jemnou utiahnutosťou, zdržanlivosťou, a to vo všetkom.

Skúste sa tak správať cez Veľkú noc, prosím vás, nepite a uvidíte, že i bez toho sa dá hocičo pekného prežiť.

Veľa šťastia a Božieho požehnania vám praje

vaša teta Helena.

Paschálne posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU JEJ DUCHOVENSTVU A VERIACIM.
CHRISTOS VOSKRESE!

Dôstojní otcovia, sestry a bratia!

Spoločne s veľkým kresťanským svetom oslavujeme jasné dni našej duchovnej radosti, ktorá vyplýva zo vzkriesenia Christovho. Tento sviatok nesie na svojej zástave víťazné znamenie veľkole-

pého víťazstva dobra nad zlom a hriechom, života nad vládou smrti, ktorá si podrobila celé ľudské pokolenie. Preto naša cirkev jasavo volá po tieto dni: „Smerti prazdnujem umerščvlenije, adovo razrušenije, inoho žitija vičnoho načalo . . .“ Preto svätý Ján Zlatoústy nazýva svätú Paschu „základom pokoja, počiatkom zmierenia, odstránením nepriateľských činov, zničením smrti a porážkou diabla“. Toto všetko nám bolo darované z nesmierneho Božieho zľutovania a milosti.

Ukrižovaný a vzkriesený Spasiteľ priniesol na zem nové učenie a nový duchovný poriadok života. Priniesol láskavú zvesť chudobným, prišiel liečiť skormútených srdcom, kázať zajatým prepustenie, vrátiť zrak slepým, dať slobodu utláčaným (Lk. 4, 18). Cirkev, ktorú Pán založil, káže sväté evanjelium a usiluje sa o to, aby Jeho posvätné slová sa dostali do ľudských srdc, aby ľudia napravili svoj život a odstránili zlo spomedzi seba. Cirkev, naša duchovná matka, nás neustále vyzýva, aby sme v každom človeku videli svojho brata, chápali jeho potreby, rozdeľovali sa s ním o radosť a spolucítili s jeho zármutkom. Jedným slovom povedané, aby sme milovali blížneho tak ako seba.

Takto Spasiteľ cez svoju Cirkev obnovuje v človeku pocit lásky a úcty k druhému a vedie ho k vysokému humanitnému ideálu a k novým normám života v údolí novej milosti. Podľa slov apoštolských v Isusu Christovi niet ani barbara, ani Skýta, ani otroka, ani slobodného, ale všetci sme dietkami Božími a podľa zasľúbenia nasledovníkmi večného života (Gal. 3, 27—28). Z týchto slov vyviera bratská láska, ktorá je základňou duchovného i spoločenského života.

Musíme však konštatovať realisticky, že zlo koná svoje dielo na svete. Nepodáva sa ľahko, neustupuje pred spravodlivosťou a dobrom, pokojom a kľudným tvorčím životom. Kým v našej drahej vlasti budujeme šťastlivý život, svedčí súčasná medzinárodná situácia, že nad Božím svetom opäť narastá vážne nebezpečenstvo. Mier je ohrozený, ťažko sa nastoluje na Blízkom východe a v Indočíne a krv je neľútostne prelievaná v juhoamerickej krajine Chile. Preto mierová činnosť je stále veľmi aktuálna a všetci ľudia dobrej vôle v nej prijímajú účasť na základe požiadaviek ľudskosti a evanjelia lásky a pokoja. Cieľom tejto činnosti je nadobudnutie slobody pre všetkých, ktorým je nespravodlivými štruktúrami upieraná a nastolenie spravodlivého pokoja a možnosti tvorčieho života. Pokoj, ktorý nám zanechal vzkriesený Pán (Ján 14, 22), je niečo živé, čo vyrastá v srdci kresťanovom a čo napomáha vytváraniu ovzdušia porozumenia, lásky a spolupráce na zemi.

Drahí otcovia, sestry a bratia, pozdravujeme Vás v dňoch vzkriesenia slovami svätého Písma: „Radujte sa!“ Želáme Vám, aby veľkonočná radosť Vás neustále sprevádzala na Vašej ceste životom a vo Vašej práci. Budeme ešte hlbšie orať brázdu slova Božieho, kázať lásku, bratstvo a solidaritu medzi širokými vrstvami ľudu. Semä pokoja, ktoré bude zasievané, bezpochýb prinesie svoje požehnané ovocie. Spasiteľ nám sľubuje: „Zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať a vašu radosť vám nik nevezme“ (Ján 16, 22).

VOISTINU VOSKRESE!

S arcipastierskym požehnaním

† Dorotej,
metropolita pražský a celého
Československa.

† Cyril,
biskup michalovský.

† Nikolaj,
biskup prešovský.

Dané v sídelnom meste Prahe, sv. Pascha Christova 1974.

Vchod Pánov do Jeruzalema

† CYRIL, biskup michalovský

Šesť dní pred sviatkami židovskej Paschy a päť dní pred vykupiteľskou smrťou Spasiteľa nášho Isusa Christa sa uskutočnil vchod Pánov do Jeruzalema. Táto udalosť je pre nás veriacich poučná preto, lebo nás učí pokore a skromnosti, cnostiam tak prepotrebným pre každého kresťana a jeho duchovnú dokonalosť.

Horiace sviečky v tento svitatočný deň oznamujú našu radosť. Radujeme sa spolu so Spasiteľom, ktorého v ten deň Židia slávnostne privítali, vzdali Mu česť a chválu za všetko dobro, ktoré preukázal židovskému národu.

Prečo Pán ide do Jeruzalema? Ide tam, aby za nás trpel, aby svojím utrpením a smrťou vymodlil pre nás u Otca nebeského odpustenie našich hriechov. Ide ako Baránok, ktorého vybrali na zabitie za hriechy ľudského pokolenia od stvorenia sveta. Jeho predobrazom bol paschálny baránok, ktorého jedli Židia v deň Paschy. Jeho predobrazom boli všetky starozákonné obete. Ale Isus kráčal aj ako Kráľ, cez utrpenie, smrť na kríži a vzkriesenie išiel zničiť vládu diabla, zničiť moc pekla, urobiť smrť ľahšou, priviesť veriacich v Neho do večného pokoja vo svojom kráľovstve. On je tým Kráľom pokoja, spásy, ktorý si sadol na osliatko, ktorého videl pred stovkami rokov prorok Zachariáš: „Radujsja zelo dšči Siona, propoveduj dšči Jeruzalima" — povedal prorok vtedy.

My dnes so sviečkami v rukách stojíme a vidíme v Christovi nášho Pána a Vykupiteľa, našu útechu, našu nádej v smrti a po nej. Aby naše srdcia boli vždy naplnené radosťou, musíme sa snažiť žiť tak, aby sme si spásu svojím cnostným životom zaslúžili. Horiaca sviečka znamená plamennú lásku našu k Spasiteľovi. Za to všetko dobro, ktoré pre nás Spasiteľ urobil vo veci našej spásy, každý kresťan musí milovať Isusa Christa celým svojím srdcom, mysľou a z celej duše.

Okrem sviečok máme v rukách i zelené ratolesti. Strom pripomína kresťanom drevo, z ktorého bol urobený kríž, na ktorom trpel a zomrel Isus Christos. S úctou preto držme tieto jarné výhonky stromov, veď sa zelenejú, sú živé, nie sú suché a bez života. A to nám pripomína, čo nasledovalo po Jeho smrti. Bolo to Vzkriesenie a bude to i naše vlastné vzkriesenie. Život v malej vetvičke nám hovorí, že naša duša bude živá, ak sa strasie hriechu a obľúbi si cnosť. O to sa musíme snažiť po celý náš život. Sviatok Vchodu Pánovho do Jeruzalema nám hovorí, že Ten, ktorý vzkriesil mŕtveho Lazára, vzkriesi i nás v deň všeobecného vzkriesenia pre veľkú radosť s Ním, ak očistíme svoje duše pokáním, ak ich oživíme dobrým kresťanským životom.

Christos voskrese

„Dnes vsjaka tvar veselitsja i radujetsja; jako Christos voskrese . . ." — slávnostne spieva naša svätá pravoslávna cirkev v týchto paschálnych, svetlých, žiarivých dňoch a radostne oslavuje zázračnú udalosť Christovho vzkriesenia. Svätí apoštoli, ktorí na vlastné oči videli vzkrieseného Učiteľa svojho a Pána — svedčia jasne o veľkej pravde Jeho vzkriesenia (Mat. 28, 6; Mar. 16, 6; Lk. 24, 6; Ján 20, 1—18). A skutočne; pre kresťana nejestvuje nič radostnejšieho, než je pravda o Christovom vzkriesení.

Žiarivé lúče svetla Christovho vzkriesenia osvetľujú celý svet, celý vesmír: **„Nyne vsja ispolnišasja sveta: nebo že i zemlja i preispodňaja: da prazdnujet ubo vsja tvar vostanije Christovo, v Nemže utverždajetsja"** (tropar 3. piesne kánonu Paschy).

A my všetci, deti pravoslávnej cirkvi, v božskej radosti oslavujeme vzkrieseného Christa: **Christos voskrese iz mertvych, smertiju smerť poprav i suščim vo hrobich život darovav".**

Naše srdcia sú plné nebeskej radosti, lebo s Jeho Vzkriesením sa život večný stal dedičstvom každého kresťana, začalo sa **„inoho žitija, vičnaho, načalo . . ."** — začiatok všeobecného vzkriesenia.

Svätý apoštol Pavel učí, že **„Ten, kto vzkriesil Isusa Christa, vzkriesil aj nás s Isusom"** (2 Kor. 4, 14). Preto Pán — Hlava našej cirkvi — prišiel na zem **„umrel a ožil, aby panoval aj nad mŕtvymi, aj nad živými"** (Rim. 14, 9). A keď, podľa učenia svätej pravoslávnej cirkvi, hlas trúby vzbudí všetkých mŕtvych na zemi a keď prijmeme nesmrteľnosť, telo slobodné, bez smrti a bez choroby, vtedy Jeho verné deti vstanú prvé (1 Sol. 4, 16).

Je to radostný deň, lebo je nám zjavená pravda o vzkriesení prítomnosťou Vzkrieseného Životodarcu medzi nami, vykúpenými Jeho božskou Krvou. Vzkriesený Isus Christos vo svojom vzkriesení a obnove nám dokazuje, že je s nami neustále: **„S nami bo neložno obeščalsja jesi byti do skončanija vika, Christe . . ."** Radostné slová posvätných piesní, oslavujúcich vzkrieseného Christa, nás presviedčajú o tom, že treba upevňovať slávu svätej cirkvi Christovej pravoslávnej, že treba sa usilovať o paschálny pokoj pre celé ľudstvo, že treba rozvíjať všetko dobro a upevňovať pravdu.

Môžeme sa presvedčiť, že vec lásky, pravdy a mieru pôsobením Božej Prozreteľnosti sa upevňuje a rozrastá medzi ľuďmi a že ľudstvo sa čoraz lepšie presviedča o nevyhnutnosti riešiť svoje pozemské konflikty rokovaním, a nie zbraňami. Mier môže byť uchránený, o tom nás presvedčuje Vzkriesenie.

V týchto svätých dňoch Paschy sa so slzami v očiach modlíme k vzkriesenému Isusovi, **aby zmieril ľudstvo a vyzývame všetkých, ktorým je mier drahý, ktorým je drahá budúcnosť ďalších pokolení, aby zo všetkých síl chránili bezpečnosť na našej planéte.**

(ŽMP)

„A Isus znovu zvolal hlasom veľkým a vypustil ducha. A hľa, chrámová opona roztrhla sa na dvoje od vrchu až do spodku, zem sa triasla, skaly pukali, hroby sa otvárali, mnohé telá zosnulých svätých vstali, vyšli z hrobov a po Jeho vzkriesení prišli do svätého mesta a ukázali sa mnohým" (Mat. 27, 50—53).

Životné jubileum Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského

Dňa 17. apríla 1974, v stredu svetlého veľkonočného týždňa — **sa dožíva Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, päťdesiatich rokov svojho života.**

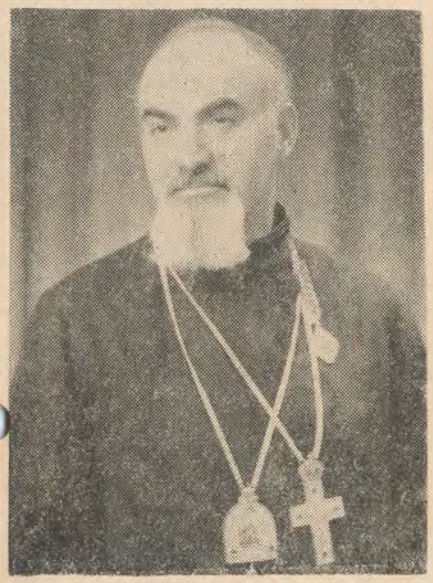

Vzácny jubilant **sa narodil v Goronde, okr. Mukačevo, Zakarpatská oblasť. Jeho životná cesta viedla od rodnej Gorondy cez gymnázium v Mukačeve, Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Budapešti do monastiera na Černičej Hore pri Mukačeve na Moskovskú duchovnú akadémiu, k slúženiu v Petropavlovskom chráme a chráme sv. archanjela Gabriela v Moskve až k nám na Slovensko. V prešovskej eparchii pôsobil na farnosti Brezniička a Pstrina, na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, kde pôsobil ako spirituál a docent.**

Dňa 14. novembra 1965 **bol vysvätený na biskupa a zvolený na michalovskú katedru.** Tu v Michalovciach sa dožil i svojej päťdesiatky, ktorá ho zastihla pri plnení biskupských povinností a usilovnej práce v prospech pravoslávnej cirkvi. **Doteraz vykonal všetko, čo bolo v jeho silách spolu s tými, čo sa rozhodli kráčať s ním a pracovať na poli pravoslávnej cirkvi** v našej vlasti.

Preosvietený vladyka Cyril usilovne **prispieva do našej cirkevnej tlače a pracuje na mierovom poli,** kde zastupuje duchovenstvo i veriacich michalovskej eparchie, ktorí spoločne so svojím arcipastierom sa usilujú o krajšiu budúcnosť našej milovanej vlasti, o pokoj a mier medzi národmi na celom svete.

Aj touto cestou **Preosvietenému vladykovi Cyrilovi v plnej úcte a čo najsrdečnejšie blahoželáme a do ďalšieho života a biskupskej činnosti prajeme veľa zdravia, Božieho požehnania a úspechov.**

Is polla eti despota! — Na mnohaja lita, vladyko!

Štefan Horkaj,
predstavený katedrálneho chrámu v Michalovciach

Naša kresťanská zodpovednosť za mier

V dňoch 26.–27. februára 1974 sa konalo regionálne zhromaždenie KMK v Brne. Zhromaždenie prebiehalo v budove Husovho zboru cirkvi československej husitskej.

Za pravoslávnu cirkev v Československu sa zasadania zúčastnil Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, prot. Jaroslav Rosák, správca olomoucko-brnenskej eparchie, prot. Ján Choma, predseda misijného odboru michalovskej eparchie a prot. dr. A. Mihaľov, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty.

Na zhromaždení bolo prítomných približne šesťdesiat delegátov za členské cirkvi KMK v ČSSR. Rokovanie sa začalo o 14. hod. dňa 26. 2. a otvoril ho gen. biskup Slov. ev. cirkvi a. v. v ČSSR prof. dr. Ján Michalko, ktorý zhromaždeniu predsedal. Pobožnosť vykonal biskup Pudich. Po pobožnosti boli privítaní delegáti a zástupcovia štátnej správy pre veci cirkevné obidvoch republík. Hlavný prejav predniesol predstaviteľ českobratskej ev. cirkvi, synodálny senior dr. V. Kejř. Vo svojom prejave dr. Kejř zdôraznil význam moskovského Svetového kongresu mierových síl a úlohy, ktoré z neho vyplývajú pre cirkvi v ich angažovanosti vo veci zachovania pokoja na zemi. Poukázal na dôvody, ktoré kresťanov vedú k ozajstnému záujmu o vyriešenie pálčivých problémov sveta. Otvorené rany na tele ľudstva podnecujú cirkvi ku spolupráci so všetkými ľuďmi dobrej vôle. Rečník zdôraznil, že tie cirkvi, ktoré sa dištancujú od mierovej činnosti, nie sú cirkvami Christovými.

Okrem plenárnych zasadnutí pracovali delegáti v pracovných skupinách. Naša delegácia bola zastúpená vo všetkých skupinách a svojimi konkrétnymi a pozitívnymi diskusnými príspevkami prispela úspešnému záveru rokovania. Úspech sa odzrkadlil v prijatom Prehlásení regionálneho zhromaždenia členských cirkví KMK v Československu.

Veľkú pozornosť delegáti v pracovných skupinách vo svojich vystúpeniach venovali novej vlne antikomunizmu a antisovietizmu, ktoré narušujú pozitívny vývoj v oblasti medzinárodných vzťahov. Všetci účastníci v pracovných skupinách, ktorých bolo päť a ktorí sa zaoberali tématikou ekumenicko mierovou, krízovými ohniskami, otázkami bezpečnosti a odzbrojenia, pre spoločenské angažovanie sa cirkví a pre prípravu zasadania PV KMK v Prahe, dali najavo, že v tejto psychologickej vojne proti socializmu a proti mieru nedovolia, aby ich cirkvi sa stali nástrojom proti mieru, nástrojom narušovania normalizácie medzinárodných vzťahov.

Výsledky rokovania pracovných skupín regionálneho zhromaždenia budú

podkladom pre ďalšie rokovanie PV KMK, ktoré sa bude konať v dňoch 12.–14. marca t. r. v Prahe.

Záver rokovania regionálneho zhromaždenia vyznel v duchu programovej mierovej náplne pre členské cirkvi KMK v prijatom Prehlásení, kde sa okrem iného píše: — *Presvedčujeme sa, že naša republika sa účinne podieľa na uskutočňovaní mierovej budúcnosti celého ľudstva. Sme si vedomí, že sa tým znásobuje i naša kresťanská zodpovednosť a potreba, aby sme o socialistickej skutočnosti svedčili doma i za hranicami prostredníctvom Kresťanskej mierovej konferencie, vo svetovej ekumene, i ako občania, ktorí jasne vidia kladné pôsobenie socializmu.*

Prot. dr. Andrej Mihaľov

Nádej našej spásy — Vzkriesenie Christovo

V to nedeľné ráno, keď Isus Christos vstal z mŕtvych, sa dočkali radosti všetci tí, ktorí v Neho verili, ale i trpiaci a hriešnici a pochybovači. Veď všetci títo prežili s Isusom Christom aj Kalváriu. Je dôležité, aby sme ani my nechceli prežívať s Christom len Jeho slávne vzkriesenie. Treba prežívať i Jeho utrpenie, lebo aj Isus Christos najprv trpel a až potom bol oslávený. Nesmieme byť v beznádeji, veď žiadne naše utrpenia nie sú nadľudské, Boh nedopustí, aby sme trpeli nad naše sily a možnosti. Boh nám pomôže všetko znášať, pošle nám anjela ochrancu tak, ako ho poslal tým, ktorí Mu ostali verní. Treba si uvedomiť v týchto sviatočných dňoch, že Boh je Bohom všetkých a dáva slnko všetkým rovnako.

Snažme sa byť dobrými kresťanmi, ale nikdy o sebe nehovorme, že sme dobrými kresťanmi, ani si to nenamýšľajme, ak máme v srdci hnev proti blížnym, ak sme nástrojom pokušiteľa, ak chodíme vo tme. Musíme konať tak ako konali mnohí svätí a len tak bude naša smrť pre nás tiež Vzkriesením. Usilujme sa žiť tak, aby sme svojím utrpením prešli do večnej Paschy.

Veľkonočné sviatky sú radostné, ale často nám túto radosť môže prekaziť utrpenie, bolesť, ľudská zloba a nenávisť, pohromy a vojny. Nebeským Veľkonočným sviatkom nebude nič prekážať. Budú trvať naveky v radosti a šťastí.

Š. H.

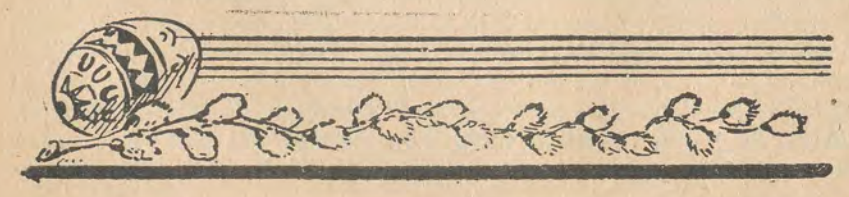

Nezabudnuteľné dojmy

(Pokračovanie.)

Mohli by sme uviesť veľa svedectiev z úst popredných činiteľov i cirkevnej tlače našich bratov protestantov, ktoré boli vyslovené i napísané o význame vstupu ruskej pravoslávnej cirkvi do Svetovej rady cirkví. Tento zjav je dôkazom toho, že mienka pravoslávnych s mienkou našich bratov z protestantských cirkví sa v tejto veci veľmi nerozchádza. Ak sa pozrieme na stránky Žurnálu moskovskej patriarchie, uvidíme, že ruská pravoslávna cirkev široko rozvinula ekumenickú činnosť. Svedčia o tom stretnutia ruských pravoslávnych teológov s cirkevnými činiteľmi iných vierovyznaní, ich vystúpenia na zhromaždeniach, referáty na dôležité témy, užitočná diskusia, výmena názorov, štúdium podmienok a výmena pozorovaní, jasné uzávery, spoločné vyhlásenia a iné. Napokon, v priebehu zasadaní, samozrejme, vznikajú i rozdielne mienky. Ale tu pomáhajú práve vzájomné stretnutia, ktoré sú ekumenicky dôležité, lebo dávajú obom stranám podnet k hlbokému štúdiu spornej otázky. Takýto spôsob, podľa našej mienky, je prípravou k užitočnému dialógu všetkých kresťanov medzi sebou.

Ako sme už spomenuli, začiatkom r. 1973 nás navštívil Jeho Svätosť patriarcha Pimen. Pýtali sme sa ho, či pokladá za uskutočniteľné stretnúť sa s predstaviteľmi Ekumenickej rady Československa. Súhlasil, a na oficiálnom prijatí predniesol významný prejav. Pozdravil našich bratov iných vierovyznaní a spomenul historické udalosti v živote českého národa, Jána Husa a Jeronýma Pražského, ktorí sympatizovali s pravoslávím. Spomenul i Jána Ámosa Komenského, ktorý vyzval kresťanov k jednomyseľnosti. Zdá sa, že vhodný čas sa blíži a ruská pravoslávna cirkev sa nielen modlí za zjednotenie kresťanov, ale sa i aktívne zúčastňuje na hľadaní ciest k tejto jednote kresťanov, „lebo naše cirkvi sú samým životom povolané na to, aby použili svoju vysokú mravnú a duchovnú autoritu na uskutočnenie posvätnej veci mieru; na upevnenie bratstva medzi národmi, za dosiahnutie sociálneho pokroku na celom svete, na uskutočnenie úplného odzbrojenia... Daj Bože, aby naše spoločné modlitby a neprestajná mierová činnosť bola korunovaná úspechom a aby priblížila vytúžený mier na zemi a pokoj ľuďom dobrej vôle" — povedal Jeho Sv. patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen v záverečnom prejave. V takom istom duchu sa niesla beseda Jeho Svätosti s vedúcimi činiteľmi rôznych cirkví v ČSSR. Okrem toho J. S. patriarcha Pimen prijal i delegáciu činiteľov katolíckeho duchovenstva v ČSSR, zjednoteného v organizácii „Pacem in terris". Privítal ich slovami apoštola Pavla (I. Kor. 1, 3) a vyjadril spokojnosť nad tým, že ľudia čoraz viac sú rozhodnutí slúžiť mieru, rovnosti, spolupráci a bratstvu medzi sebou. Nekatolícky kresťanský svet oceňuje kladne tieto snahy v prospech mieru práve preto, že vychádzajú z rímsko-katolíckej cirkvi. Jeho Svätosť spomenul i činnosť neb. pápeža Jána XXIII. a povedal, že „odvtedy mnohí katolíci obetavo slúžia veci mieru na svete, bojujú proti násiliu a utláčaniu a za sociálnu spravodlivosť". Obe delegácie boli s besedou spokojné.

Z celej mierovej činnosti ruskej pravoslávnej cirkvi sa pristavme ešte pri obrane mieru. Je známe, že ľud v Sovietskom zväze i pravoslávna cirkev spoznali na sebe ukrutné utrpenie v druhej svetovej vojne. Viac ako 20 miliónov ľudí padlo. Všade, kde sme v ZSSR boli, sme videli, s akou rozhodnosťou si buduje ľud svoju vlasť a bráni mier. Na začiatku tzv. studenej vojny to bola práve ruská pravoslávna cirkev, ktorá zdvihla svoj autoritatívny hlas a obrátila sa na veriacich, aby spoločne bránili svoju vlasť morálne, tak, ako to robili v časoch ukrutnej vojny proti nacizmu. Ruská pravoslávna cirkev ako prvá vystúpila na obranu mieru. V roku 1948 na porade v Moskve pri príležitosti 500. výročia autokefality cirkvi, bolo vydané oficiálne vyhlásenie kresťanom na celom svete s výzvou, aby sa spojili proti podpaľačom novej vojny. Odvtedy ruská pravoslávna cirkev svoju činnosť aktivizovala a na mierovom poli stojí na poprednom mieste. „Aby synovia tmy znovu nezaliali svet krvou, musia synovia svetla bdieť na stráži mieru" — povedal raz metropolita Nikolaj na jednom zasadnutí. Medzinárodná situácia a napätie vo svete nútilo konať rýchlo. Preto už začiatkom roku 1949 J. Sv. patriarcha Alexij vydáva zvláštne poslanie všetkým autokefálnym cirkvám s výzvou, aby zdvihli svoj hlas proti narušiteľom mieru. Odvtedy hlas ruskej pravoslávnej cirkvi, jej predstaviteľa, arcipastierov a pastierov znejú do celého sveta na obranu mieru, za zjednotenie celého ľudstva. Prečo? Odpoveď je jednoduchá: hlboké vlastenecké cítenie týchto služobníkov ruskej pravoslávnej cirkvi. Ale základom týchto ideálov je prikázanie evanjelia o láske k Bohu a o láske k blížnemu.

† Metropolita Dorotej

(Pokračovanie.)

O posvätnosti chrámu

Do našich chrámov sa chodíme modliť a prinášať nekrvavú obeť Synu Božiemu, aby sme dosiahli spasenie a pokoj.

Isus Christos tiež často vchádzal do modlitebného rozhovoru s Bohom Otcom v chráme, kázal tam sv. evanjelium a uzdravoval chorých, aby dokázal, že pochádza z božského Otca, ku ktorému sa vráti až príde čas, aby urobil dedičmi nebeského kráľovstva všetkých tých, ktorí v Neho uveria (Ján 3, 13—17). Pán vyháňal z chrámu všetkých tých, ktorí chrám poškvrňovali v zaslepenosti a ukazoval, že **chrám Boží, Jeho chrám, je určený na modlitbu a na nič iné** (Marek 11, 17).

Čo bolo v chráme jeruzalemskom, do ktorého vchádzal Isus Christos? Po odchode z Egypta, na hore Sinaj Boh ukázal Mojžišovi, **ako má byť uložená**

archa úmluvy. Mojžiš tak urobil: z dreva setim urobil truhlu a obložil ju čistým zlatom vnútri i zvonka a urobil na ňu korunu zo zlata. Urobil tiež štyri zlaté kruhy do štyroch jej rohov. Urobil aj drevené sochory, ktoré pozlátil a na ktorých sa archa nosila, dvoch cherubínov zo zlata postavil na protiľahlé konce, takže tvárou stáli proti sebe (Exod. 37, 2–9). Do archy uložili Desatoro (Exod. 25, 8–11; 34, 4–35); kniha Zákona ležala sprava a nádoba s manou zľava (Exod, 16, 31–34; Deut. 10, 5, 31, 26).

Pre Izraelitov bola archa s Desatorom veľkou svätyňou a mohli sa k nej priblížiť len osoby posvätené z pokolenia Levitov pri bohoslužbách a raz v roku i prvokňaz, aby ju okúril s modlitbou na perách a priniesol krvou obete za hriech v deň očisťovania (Exod. 30, 7–10; Žid. 9, 5–6; Luk. 1, 9).

Archa bola umiestnená vo svätyni svätých a nik sa k nej nesmel priblížiť či dokonca sa jej dotknúť pod trestom smrti.

Kráľ Šalamún postavil chrám Bohu a preniesol do neho archu úmluvy, znovu ju postavil do svätyne svätých pod krídla cherubínov a chrám sa naplnil slávou Pánovou (2 Paralipomenon 5, 1–14).

Keď sa Izraeliti vzdialili od Boha, Boh na nich poslal vojsko chalcedónskeho kráľa, ktorý pozabíjal mnohých mládencov i dievčatá a ženy i starcov a chrám Boží i múry jeruzalemské ohňom a mečom zničil a nádoby bohoslužobné z chrámu odviezol do Babylonu spolu s národom – ľuďmi, ktorí zostali nažive. Izraeliti boli vtedy v babylonskom zajatí sedemdesiat rokov, ako to prorokoval prorok Jeremiáš (2 Paralip., 36; Kráľ. 25, 9–18; Jerem. 25, 12–12).

Potom Cyrus, kráľ perský, dovolil Izraelitom, aby sa vrátili do Judska **a začali budovať nový chrám a dal kňazom a starším všetky nádoby z chrámu, meď, striebro i zlato, ktoré boli Nabuchodonozorom uložené v Babylone** (Ezdr., kap. 1).

Prorok Aggeus povzbudzoval pri novej stavbe chrámu ľud v mene Boha, aby chrám bol ešte slávnejší než prvý, Šalamúnov, **lebo len tak bude Boh voči národu zhovievavý a upevní mier na zemi a lásku medzi národmi** (Aggeus 1, 8; 2, 9). Proroctvá Božích prorokov sa naplnili: **v tomto chráme prebýval, učil božské evanjelium a konal zázraky sám Pán náš Isus Christos** (Mat. 21, 23; 21, 12–15).

Avšak prvokňazi, oslepení pýchou, knižníci, saduceji a farizeji židovskí, ktorých Pán obvinil z nespravodlivosti (Luk. 11, 39–52), Isusa Christa znenávideli a rozhodli sa Ho zabiť (Ján 10, 31–33). Isus Christos o tom hovoril svojim učeníkom i Nikodémovi, židovskému učiteľovi: **„A ako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený aj Syn človeka, aby nik, kto verí v Neho, nezahynul, ale mal večný život“** (Ján 3, 14).

Vtedy prišiel čas, kedy Pán sedel na hore Olivovej, pozeral sa na Jeruzalem a so žiaľom povedal: **„Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý vraždíš prorokov a kameňuješ tých, čo boli posielaní k tebe!... Ajhľa, zanecháva sa vám dom váš pustý** (Mat. 23, 37–38). A apoštolom povedal: **„Veru, vám hovorím, že nezostane tu kameň na kameni, ktorý by nebol zborený“** (Mat. 24, 1–2).

Skutočne bol Jeruzalem zničený, zrovnaný so zemou bol i chrám. Židia, ktorí v tom čase boli v meste, boli všetci zabití spolu so svojím prvokňazom a staršími. Na mieste starého Jeruzalema bolo založené nové mesto s pohanskými modlitebňami, **a na Golgote bol vybudovaný chrám Venuše, pod základmi ktorého neskôr našla kráľovná Helena tri kríže v deň, ktorý teraz oslavujeme ako Povýšenie sv. kríža.**

Písmo sväté hovorí, že Isus Christos zostúpil, **aby založil svoju Cirkev a pre naše spasenie prijal utrpenie na kríži.** Nezanechal veriacim po sebe archu úmluvy, **ale úplné božské zjavenie, sv. evanjelium, a dal Cirkvi plnú moc odpúšťať hriechy, krstiť v mene sv. Trojice. V Christovej cirkvi všetci veriaci sa stanú dedičmi kráľovstva Božieho, ak toho budú hodní** (Skut. 11, 26). Preto sa volajú kresťanmi.

Čo hovoríme my, pravoslávni kresťania, veci svätosti? Netýka sa nás snáď obvinenie Isusa Christa, ktoré určil farizejom? **Pozrime sa na náš život, činy a vzťahy k cirkvi, k chrámom na našich dedinách. Napríklad niektorí z neznalosti a zlého zvyku vchádzajú i do oltára, bozkávajú prestol, alebo sa spovedajú za ikonostasom.**

Je to správne? V našich chrámoch nie je archa úmluvy sviatosťou; archa bola v dávnych časoch len predobrazom novozákonného prestolu **a prestol je to miesto, kde je prinášaná nekrvavá obeť golgotského utrpenia Syna Božieho, je to trón Christov, svätej Trojice.** Neviditeľne tu s bázňou sú prítomní anjeli, serafíni i cherubíni, ktorí sa nesmú ani pozrieť do tváre Pána. **Sú tu ruky duchovného, ktorý pozdvihuje Telo a Krv Pána nášho Isusa Christa, anjeli neviditeľne podopierajú jeho ruky.** Túto Božiu prítomnosť môže pocítiť ten duchovný, ktorý s čistým svedomím, po modlitbe, za spevu veriacich sa sám povznáša k nebu, k Bohu, ktorý stojí pri ňom a pozerá sa na modlitby celej Cirkvi.

Preto všetci duchovní sú povinní učiť a napomínať veriacich, aby nevchádzali do oltára, do svätyne svätých, že je to zakázané všetkým ženám a mužom, ktorí nemajú v oltári žiadnu prácu. Jestvovala len jediná výnimka – Panna Mária, ako trojročné dieťa bola Zachariášom uvedená do oltára požehnaním Ducha svätého, ale čudovali sa tomu i anjeli.

Židovský národ bol vyvolený ako nositeľ Semena Predpovedaného Pánom (Gen. 3, 15), z ktorého sa narodí Muž, ktorý vybuduje chrám Boží a prijme slávu a bude vládnuť ako kňaz na prestole svojom (Zach. 6, 12–13). Zmieri nás s Bohom prostredníctvom kríža. Teraz my, veriaci, sa nepovažujeme za vyvolených, ale za synov, za deti Boha Otca, ku ktorému sa modlíme. Boh nás, ako svoje deti, už netrestá okamžitou smrťou za naše hriechy, **ale nás poučuje, vyzýva nás k pokániu a má s nami zľutovanie.**

neb. prot. A. Omeljanovič

Dávne zväzky Podkarpatska s Ruskom

Ako bolo už povedané „uhorskí Rusi", správnejšie Rusi, žili od dávnych dôb na území priľahlom k centru misijnej činnosti sv. slovanských apoštolov Cyrila a Metoda na Veľkej Morave. A takmer oni sami zotrvali na pravých základoch pravoslávia, ako dediči sv. apoštolov. Pretože obyvateľstvo Uhorskej Rusi bolo rovnakého pôvodu ako národy, ktoré žili stále na území Ruska, neustále sa udržiavali spojenia s ruským národom. Po stránke politickej to nie vždy bolo možné, ale kultúrny a náboženský zväzok bol vždy živý a činný. Preto ľud Podkarpatska z pokolenia na pokolenie chránil vedomie pokrvného bratstva s Veľkým Ruskom. Spojenie s ruským ľudom podľa viery, jazyka a obyčají i v podmienkach národnostného útlaku sa v priebehu dejín neoslabilo, neprerušili sa styky, ale naši predkovia tieto styky a vzťahy chránili až do našich dní, kedy nastalo úplné zjednotenie Zakarpatska s jeho pokrvnými bratmi, o čom naši predkovia len mohli snívať. Keď za Rakúska prechádzalo naším územím ruské vojsko, obyvateľstvo ho vítalo chlebom a soľou. V Prešove, Bardejove, v Košiciach — sypali ľudia na cestu, po ktorej prechádzali ruské vojská — kvetiny[1]) (str. 28). Jeden z dôstojníkov, Danilevský, podrobne opisuje, s akou láskou ich obyvateľstvo vítalo. A keď vojenskí duchovní vykonávali bohoslužby, miestne chrámy boli prázdne, všetci ľudia boli prítomní na pravoslávnych bohoslužbách[2]) (str. 93—94).

A. V. Duchnovič píše: „Do Uhorského Ruska prenikali knihy z Ruska. Rusi v Uhorsku opatrujú i tie náboženské zvyky, ktoré v pravoslávnom svete sú vlastné veľkému ruskému národu"[3]) (str. 12). Slová Duchnoviča svedčia o tom, že živé spojenie a láska k ruskému národu zo strany nášho obyvateľstva neochabovala ani v porobe. Zvlášť jasne sa tieto spojenia prejavovali na poli náboženskom. V Kyjeve sa konali chirotónie biskupov pre mukačevskú eparchiu, píše Duchnovič. O tom svedčí i cholmský uniatský biskup Jakov Suša a katolícky biskup Lippai[4]) (str. 144). U ruského brata náš ľud hľadá pramene svojej kultúry. Ináč si nie je možné vysvetliť možnosť uchovania duchovného života v priebehu tisíc rokov, zachovanie vnútorného i vonkajšieho vzhľadu Slovana — len ak zväzkami s ruským národom[5]) (str. 144).

Dejiny svedčia o tom, že všetka jestvujúca literatúra v Uhorskej Rusi bola sústredená v monastieroch: Hruševskom, v Drahove, Ugli a inde, kde boli kníhtlačiarne, kde sa tlačili knihy bohoslužobné i poučné. Historici v tom zmysle hovoria o XVII. storočí[6]). Technika týchto tlačiarní bola len primitívna a neuspokojovala potreby nášho národa. Tento nedostatok cirkevnej i svetskej literatúry sa likvidoval prísunom z Ruska, ale len s veľkými ťažkosťami. Politickí a nepravoslávni činitelia urobili takmer neprekonateľné opatrenia, preto sa knihy z Ruska k nám dovážali ilegálne. Tieto knihy sa tajne prechovávali, jednu knihu čítalo viac rodín a niektorí ľudia si dokonca knihy prepisovali. Z toho vyplýva, že náboženské a kultúrne osvetové napredovanie nášho ľudu bolo v tých dávnych časoch formované vplyvom ruských klasikov a pravoslávnej cirkvi. Ruská literatúra upevňovala v ľuďoch pocit bratskej lásky k veľkému ruskému národu a súčasne oživovala národné cítenie, povzbudzovala ľud k boju za svoj duchovný odkaz po zavedení únie, a za národné oslobodenie.

Plánovité odnárodňovanie Rusínov sa najbolestnejšie dotklo inteligencie, ktorá bola prinútená mlčať. Výnimku tvoril Dobrjanský, člen snemu, ktorý často interpeloval v prospech svojho národa a za obnovu jeho zákonných práv. Ešte koncom XVIII. a začiatkom XIX. storočia niektorí ruskí inteligenti, ktorí dostali vplyvné miesta so solídnymi platmi, stíchli. A iní, ktorí sa nemohli pozerať na situáciu nášho ľudu, odišli z vlasti — do Ruska. Ako prvý odišiel Ivan Semjonovič Orlayi (1791), magister filologických vied a doktor medicíny, chirurg. V Rusku pracoval ako vedec a pedagóg[7]) (str. 82). Jeho vynikajúci talent a vzdelanie upútalo na seba pozornosť vysokých vládnych kruhov. Za ním odišli do Ruska aj iní vedci nášho pôvodu, ako Juraj Ivanovič Venelin, bádateľ na poli bulharských dejín. Napísal niekoľko obšírnych zväzkov o dejinách bulharského národa. M. A. Baluďanský a P. D. Lodij boli vymenovaní za rektorov Petrohradskej univerzity. V priebehu XIX. storočia odišli do Ruska i ďalší učenci z Uhorskej Rusi. Hoci v zahraničí prinášali úžitok, nemohli brániť záujmy nášho národa. Zdá sa, že práve z toho vychádzali vládnúce kruhy, ktoré tieto odchody podporovali, lebo sa tým vlastne striasli silných oponentov vo svojej politike voči nášmu národu. Z tohto hľadiska nie je možné schvaľovať odchod spomenutých učencov. Náš národ zostával v zlej situácii a oni mu nemohli pomôcť.

LITERATÚRA:

[1]) G. A. Devolan: *Uhorskaja Rus, hist. črta, Moskva, 1878*

[2]) A. M. Danilevskij: *Žurnal putešestvija iz Veny v Vengriju, Moskva, 1816*

[3]) A. V. Duchnovič: *Istorija prjaševskoj eparchii, S. Peterburg, 1887*

[4]) A. Petrov: *Drevnejšije gramoty . . ., Praha, 1930*

[5]) Perfecký: *Překlad dějin Podkarp. Rusi „Sborník", Praha, 1923*

[6]) A. Petrov: *Materialy 5. vyd.*

[7]) *„Dukla", almanach, Prešov, 1959, č. 2*

Láska — základ priateľstva

O základ sa opiera celá stavba, preto je veľmi dôležitý. Preto je dôležitá **pre kresťana aj láska — základ kresťanstva.** Láska má byť pre kresťana všetkým, zbraňou, silou a šťastím, ak ju kresťan dobre pochopil. Kresťan bez lásky nie je kresťanom.

Najvyšším príkladom pre kresťana v láske je sám Boh. Písmo sväté o tom hovorí: **„Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nik, kto verí v Neho, nezahynul, ale mal večný život"** (Ján 3, 16). Isus Christos nám ukázal na osobnom príklade, aký máme mať vzťah k Bohu, lásku k Bohu, človeku, k práci a k životu, ako máme pracovať a žiť. Veď sám Isus Christos miloval život, pracoval, žil na zemi po tom čo vzal na seba ľudské telo a narodil sa z Panny Márie.

Stalo sa to z veľkej lásky sv. Trojice k človeku. Boh Otec z lásky poslal svojho jednorodeného Syna Isusa Christa a Boh Syn z lásky k ľudstvu sa podujal vykonať vykupiteľské dielo — prišiel na zem ako chudobné Dieťa, **žil skromne a dal sa ukrižovať. Z lásky k nám hlásal evanjelium a učil zákon Boží a učil, že sa máme vzájomne milovať.** S láskou pristupoval k hriešnikom a k chorým. Z lásky k človeku zostúpil i Duch svätý na sv. apoštolov v podobe ohnivých jazykov, aby ich posilnil na šírenie slova Božieho po celom svete. **Táto veľká láska sv. Trojice dodnes spočíva na sv. Cirkvi a jej členoch — kresťanoch.** Máme možnosť z nej čerpať a cítiť ju v svojej duši.

Táto láska Božia k človeku je daná i preto, aby sa kresťan učil sám podľa nej milovať Boha i človeka, **aby sa učil odpúšťať, ako Boh odpustil z lásky k nám naše previnenia.**

Láskou máme byť podobní Bohu a dobrý kresťan sa chce Bohu podobať: **„Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš Otec nebeský"** (Mat. 5, 48). My kresťania sa máme podobať na svojho Vykupiteľa skromnosťou, tichosťou, milosrdenstvom, láskou: **„Blahoslavení krotkí, lebo oni dedičmi zeme budú... Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha uvidia"** (Mat. 5, 5—8).

Mnohí môžu namietať, že prichádzajú i pokušenia. Ale i tu láska musí víťaziť. Aj tu musíme svojou láskou robiť dobré meno Bohu a pravoslávnej cirkvi. Kresťan sa už nemôže pridržiavať starozákonného prikázania **„oko za oko, zub za zub"**. Hoci sa tak mnohí kresťania správajú, nie je to správne. Isus Christos prikazuje: **„Lebo ak milujete len tých, ktorí vás milujú, aká vám za to odplata? Či nerobia to isté aj colníci?"** (Mat. 5, 46).

Keď hovoríme o láske, treba spomenúť i to, že sa láska v praktickom živote stretáva s rôznymi ťažkosťami. Niektorí si sťažujú, že im iní neodpovedali na pozdrav, že tým dávajú na vedomie, že sa hnevajú. Pozrite sa, slušný človek na každý pozdrav odpovedá, o to viac kresťan. Kresťanstvo nám neukladá hnev, ale lásku. Isus Christos učil: **„A ak pozdravujete len svojich bratov, čo zvláštneho robíte?" (Mat. 5, 47).** V zásade sa bude naša kresťanská uvedomelosť prejavovať tak, že budeme vždy a všade s láskou myslieť, konať.

Kresťanstvo vychádza zo slov sv. Písma a usiluje sa zjednotiť všetky národy v láske a viere. Usiluje sa o mierové spolunažívanie na základe kresťanskej lásky: **„Nie je ani Žid ani Grék, nie je ani otrok ani slobodný, nie je ani muž ani žena, lebo všetci jedno ste v Christu Isusovi"** (Gal. 3, 28). Toto by si mal uvedomiť každý kresťan a zameniť hnev, spor, nactiutŕhanie za lásku a porozumenie.

Kresťan musí mať v sebe lásku ako pevný základ. Aký by to bol kresťan, keď by nemiloval Boha, alebo keď by Boha miloval, ale nemiloval by človeka, stvoreného na obraz Boží?

Bez lásky sa nedá žiť. Kresťan je práve láskou, ktorú v sebe má **„soľou zeme"**. V opačnom prípade stráca naše kresťanstvo zmysel a cieľ, ako tá soľ, keby stratila chuť, stala by sa zbytočnou a vyhodili by ju.

Štefan Horkaj, duchovný

Za spolupráci všetkých mierových síl

„Spolupráca KMK so svetovým mierovým hnutím sa ustavične prehlbuje a nadobúda stále konkrétnejšie formy. Sme presvedčení, že zjednocovanie mierových síl vo svete je správna cesta, vedúca tiež k väčšej akcieschopnosti. Presvedčivým dokladom toho je najväčšie mierové zhromaždenie všetkých čias, Svetový kongres mierových síl v Moskve". Tieto slová sú časťou spoločného vyhlásenia členských cirkví KMK v Československu, ktoré na otváracom zasadaní Pracovného výboru adresoval v ich mene predstaviteľom kresťanských cirkví a organizácií gen. biskup Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. dr. Ján Michalko.

Účastníci z radu európskych štátov, USA, Kanady, Austrálie, Latinskej Ameriky a niektorých afrických krajín spolu so zástupcami cirkví v Československu rokovali od 12. do 14. marca t. r. v pražskom Obecnom dome o činnosti kresťanského mierového hnutia a o konkrétnych mierových akciách, na ktorých sa cirkvi môžu a musia podieľať. Stredobodom záujmu stojí v súčasnosti predovšetkým otázka širokej spolupráce mierových síl: na túto tému po úvodnej kázni synodálneho seniora československej evanjelickej cirkvi dr. V. Kejřa hovorili ako hosť podpredseda ústredného výboru Národného frontu ČSSR prof. T. Trávníček a viceprezident KMK dr. R. Andriamanjato z Malgašskej republiky. Obaja hlavní rečníci venovali mimoriadnu pozornosť výsledkom moskovského mierového kongresu, ktorý dokázal obecný súhlas širokých vrstiev verejnej mienky s politikou mierovej koexistencie, ktorú Sovietsky zväz presadzuje už viac ako päťdesiat rokov. I keď politike miero-

vého spolunažívania sa dostáva stále väčšej podpory i u vlád nesociálistických krajín, jestvujú stále sily, ktoré v nej vidia svojho nepriateľa. Prof. Trávníček upozornil, že dokladom tohto stáleho narušovania mierovej spolupráce medzi štátmi rozdielnych spoločenských zriadení je napr. nedávne zamietnutie ratifikácie zmluvy medzi ČSSR a NSR západonemeckou Spolkovou radou. Ako druhý rečník prvého dňa dr. R. Andriamanjato, tak v diskusii napr. prof. S. Arce-Martinez z Kuby poukázali na negatívnu úlohu, ktorú v niektorých štátoch hrajú niektoré kresťanské kruhy. Reakčná úloha istých kresťanských skupín v južnom Vietname, konkordát cirkvi s portugalským koloniálnym režimom a antikomunistické tendencie v niektorých západoeurópskych a amerických cirkvách sú dôvodom, aby Kresťanská mierová konferencia spolu s pokrokovými kresťanmi na celom svete neustávala vo svojom úsilí.

Za pravoslávnu cirkev v ČSSR sa zasadania zúčastnil J. Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, so svojím sprievodom.

Za nebohým br. Petrom Filipom

Bol niekoľkokrát v Prahe u svojho brata, metropolitu Doroteja. Stával vzadu v katedrále ponorený do modlitby. **Vyrastal spolu s bratom Dimitrijom v Nankove na Zakarpatskej Ukrajine v zbožnej rodine, ktorá veľmi skoro stratila otca.** Chcel vstúpiť do monastiera, čo neskôr urobil Dimitrij, ktorý sa stal jeromonachom a neskôr biskupom Dorotejom v Prešove a od roku 1965 metropolitom v Prahe. Peter si zvolil občianske povolanie. **Pracoval v oblasti starostlivosti o hradské, spolubudoval mosty ako vzorný pracovník, ktorého si všetci vážili.** Prišla zákerná choroba, ktorá vážne ohrozila jeho zdravie. Pred odchodom do nemocnice navštívil chrám, prijal sviatosti, pomodlil sa na cintoríne pri hrobe rodičov a zmierený odchádza na liečenie. **Z vôle Božej je niť jeho pozemského života pretrhnutá 9. februára vo veku 65 rokov a 12. februára sa s ním v chráme rozlúčil rodný brat, vladyka metropolita Dorotej za spoluslúženia ôsmich duchovných a najmenej dvoch tisíc spoluobčanov z Nankova a okolia.** Bol uložený na miestnom cintoríne k dočasnému odpočinku. Dňa 15. februára slúžil za neho panychídu vladyka metropolita Dorotej v kaplnke všetkých svätých českých v Prahe 2. Prítomní za mestnanci nášho ústredia vyslovili vladykovi metropolitovi hlbokú účasť nad odchodom jeho brata.

Vičnaja pamjať! N.

Zo života pravoslávnych cirkví

PRAVOSLÁVNA CIRKEV V OXFORDE, ANGLICKO

Dňa 21. apríla 1973 v sobotu Lazárovu, **bola odslúžená prvá sv. liturgia v novom pravoslávnom chráme v Oxforde.**

Toto univerzitné mesto už od 13. storočia prijíma na svoju chýrečnú univerzitu i zahraničných študentov. Pôvodne tam učili len profesori, ktorí boli mníchmi. Pri každej fakulte je kaplnka a takmer všetky kresťanské cirkvi majú vlastnú kaplnku. Doposiaľ len pravoslávna cirkev nemala vlastnú kaplnku, svoju cirkevnú obec, hoci na tejto univerzite študovali i predtým pravoslávni študenti a učili pravoslávni učitelia. **Myšlienka založiť pravoslávnu kaplnku vznikla v r. 1932,** keď na univerzite písal doktorskú dizertáciu ruský bohoslovec z Paríža a grécky bohoslovec z Atén. Z ich iniciatívy bol vtedy založený spolok sv. muč. Albiana a sv. Sergija Radonežského, **aby Západ lepšie poznal pravoslávnu cirkev.** V roku 1947 bola na uvedenej univerzite **založená katedra pre východne-pravoslávnu kultúru.** Roku 1948 vznikla komisia, **ktorá mala za úlohu založiť pri univerzite pravoslávnu cirkevnú obec.** Najprv bol z dobrovoľných príspevkov zakúpený dom, ktorý pomenovali domom sv. Grigorija. Získaním vlastného domu mal spolok študentov pravoslávnych z rôznych končín sveta možnosť sa dobre organizovať a pracovať tak, aby pravoslávie bolo priblížené iným študentom. V dome bola aj kaplnka. Postupne bol zakúpený i druhý dom. V kaplnke sa konajú bohoslužby v jazyku cirkevne-slovanskom i gréckom. Študenti majú vlastný chór. **V r. 1972 bol v záhrade pri dome z iniciatívy študentov vybudovaný pravoslávny chrám a už na Lazárovu sobotu r. 1973 sa tam konali slávnostné bohoslužby za účasti mnohých študentov. Slúžilo 5 duchovných a dvaja diakoni, jeden Rus, traja Angličania, jeden Srb a jeden Američan. Veriacich bolo okolo tristo.**

Dnes v uvedenom dome žije 25 študentov. **Sú to Gréci, Rusi, Francúzi, Američania, Indovia a Angličania.**

Spolok má teda i veľký ekumenický význam. Prostredníctvom neho sa študenti lepšie vzájomne poznávajú a študenti iných náboženstiev **majú možnosť spoznať krásu a tradíciu pravoslávnej cirkvi.** Je to skutočné centrum pre vzájomné poznávanie sa mladých ľudí. Je to symbol želania, aby všetci jedno boli, za čo sa každý pravoslávny kresťan modlí pri sv. liturgii s nádejou na zjednotenie všetkých kresťanov v mene Pána nášho Isusa Christa a Jeho jedinej svätej apoštolskej cirkvi.

(Pravosl. misionár č. 6/73 – **prel. prof. A. Hniďak)**

Piť, alebo nepiť?

Nie, nie som abstinentom. Rád na vaše zdravie, na zdravie priateľov, spolupracovníkov i na svoje zdravie pripijem čašou vína. Nečudujte sa, veď i v Písme sv. sa hovorí, že „olej a víno užívali ako liek" *(Lk. 10, 34). Sám Isus Christos víno požíval, na svadbe v Káni Galilejskej, keď už nemali vína, vodu premenil na víno. Apoštol Pavel radí Timotejovi takto: „Nepi už viac vody, ale užívaj po troche vína pre svoj žalúdok a pre svoje časté nemoci". Nechcem tu písať, koľko sa toho popije u nás, ale skôr by som chcel poukázať na to, čo často vidíme na ulici. Pri hostincoch vo dne i v noci sa často tackajú opilci, a to nerobí dobré meno ani ich rodine, ani našej spoločnosti. Treba povedať, že sa to týka i veriacich. Apoštol Pavel napomína:* „A neopíjajte sa vínom, v ktorom je rozpustilosť" (Efez. 5, 18).

Každý, kto berie do ruky pohár s alkoholom, by si mal uvedomiť, že alkohol predsa len človeku škodí, lebo skrýva v sebe nebezpečenstvo návyku. Škodí najmä nervovej sústave, zažívaciemu traktu, obehovému ústrojenstvu a pod. Študentom sa znižuje prospech a športovcom výkon.

Zdravotníci vyrátali, že výdavky za alkohol sú oproti iným výdavkom občanov vyššie niekoľkokrát a z roka na rok rastú. Ale napr. výdavky za knihy sú veľmi nízke.

Viem, že alkoholici sa neradi dávajú poučovať o škodlivosti alkoholu. Dajú radšej na tých, ktorí im hovoria: neprídeš si s nami ani vypiť, si skúpy, bojíš sa manželky a iné. Ide raz a ide druhýkrát a potom si zvykne, a to len preto, že nechcel, aby o ňom pijáci hovorili, že je pod papučou.

Alkoholizmus môže zapríčiniť aj životný neúspech, sklamanie, ale najmä je dôsledkom slabej vôle. Východisko nie je v alkohole.

Nie je dôstojné človeka, ak sa opitý váľa v blate, ak bije svoju ženu, ak zapríčiňuje nedostatok v rodine, veď alkohol je drahý. Neznášam pohľad na ženy s kočíkmi pred krčmou, kde ich muž a otec ich detí prepíja rodinné peniaze.

Tekutina zvaná alkohol môže v malej dávke azda pôsobiť ako liek, ale potom už len ubíja celý organizmus, prináša nebezpečie, že jedného dňa už človek bez neho nebude môcť žiť, ponižuje ľudskú dôstojnosť. Varujte sa preto pred alkoholom!

(Š. H.)

Ešte k životnému jubileu

Ako sme už písali v minulom čísle nášho časopisu, dožil sa d. o. tit. arcidekan Juraj K o c o *dňa 14. 2. 1974 jubilea* — dvadsiatich rokov kňazskej činnosti. *Pri tejto príležitosti mu blahoželali mnohí pravoslávni veriaci, medzi nimi* i veriaci zo Zálužíc, *ktorí nám poslali túto peknú fotografiu. Želajú d. o. Jurajovi v mene kurátorského zboru a všetkých veriacich veľa zdravia a síl na vykonávanie duchovnej činnosti na vinici Pánovej. Venovali mu kvetiny a na pamiatku, ako sami píšu, skromný dar. Teda, ešte raz, otec Juraj,* na mnohaja lita!

CHRISTOS VOSKRESE!

Dovoľujeme si všetkým našim čitateľom zaželať pri príležitosti slávneho Christovho Zmŕtvychvstania veľa Božieho požehnania, zdravia a úspechov pracovných i osobných. Nech Vám všetkým tieto svetlé dni sv. Paschy prinesú mnoho šťastia a duševnej spokojnosti a radosti zo „sviatku sviatkov" — Christovho vzkriesenia.

Redakcia

Zo života prešovskej eparchie

Vysviacka:

● Preosvietený **vladyka Nikolaj, biskup prešovský,** v nedeľu dňa 24. februára 1974 v katedrálnom chráme v Prešove počas archijerejskej sv. liturgie **vysvätil br. Michala Derenina,** poslucháča PBF, **na diakona.**

Archijerejské bohoslužby:

● V nedeľu dňa 24. III. t. r. **(v nedeľu „Krestopoklonnú") Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil spolu s prešovským duchovenstvom v katedrálnom chráme v Prešove archijerejskú sv. liturgiu.** Spolu s duchovenstvom a veriacimi sa poklonil sv. životodarnému Krížu, ktorý bol vynesený na stred sv. chrámu. **V svojej kázni Preosvietený vladyka Nikolaj podčiarkol význam sv. Kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ sveta, Isus Christos, pre spásu ľudského pokolenia.**

Mierová činnosť:

● V dňoch 26. a 27. februára t. r. **sa konalo v Brne Regionálne zhromaždenie KMK, na ktorom sa za prešovskú eparchiu zúčastnil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský,** a prof. dr. prot. A. Mihaľov, dekan PBF v Prešove.

Zo života michalovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby:

● V sobotu dňa 2. februára 1974, **v deň sviatku Sritenija Isusa Christa, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach** za asistencie d. o. prot. Jána Chomu, predsedu misijného odboru ER, a d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu. Po ukončení sv. liturgie **Preosvietený vladyka Cyril vykonal tradičnú posviacku sviečok,** predniesol príležitostnú kázeň a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

Revízia hospodárenia:

● V utorok dňa 19. februára 1974 **sa v Michalovciach konalo riadne pracovné zasadnutie Eparchiálnej revíznej komisie.** Uvedená revízna komisia previedla revíziu hospodárenia Úradu eparchiálnej rady pravosl. cirkvi v Michalovciach za rok 1973.

Mierová činnosť:

● V dňoch 26. a 27. februára t. r. **sa konalo v Brne Regionálne zhromaždenie KMK,** na ktorom sa za michalovskú eparchiu zúčastnil d. o. prot. Ján Choma. **(M. Š.)**

Zo života našich farností

Kalná Roztoka: *V nedeľu 20. januára t. r. oslavovali sme* v Kalnej Roztoke chrámový sviatok na počesť Soboru sv. Jána Krstiteľa. *Boli odslúžené slávnostné bohoslužby, na ktorých sa zúčastnilo veľké množstvo pravoslávnych veriacich miestnych i z okolia. Po ukončení bohoslužieb a po myrovaní sme mali sprievod okolo chrámu s čítaním sv. evanjelia.* Nakoniec administrátor farnosti, d. o. prot. M. Kurjatnik, blahoželal všetkým veriacim. *Požiadal ich, aby sa vo svojom živote pridržiavali príkladu sv. prorokov. Zaspievali sme i mnoholitstvije vladykovi metropolitovi Dorotejovi a Preosvietenému vladykovi Nikolajovi, kurátorom a všetkým pravoslávnym veriacim, ktorí i zďaleka prišli osláviť náš chrámový sviatok v prekrásnom historickom chráme v Kalnej Roztoke.* M. K.

NA PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI TÍTO NAŠI PRIAZNIVCI:

Vd. Mária Levkutová, Veľaty, 25.– Kčs, rod. Borovská, Hrádok, okr. Trebišov, 25.–, rod. Homzová, Vojčice, okr. Trebišov, 20.–, Juraj Smeriga, Úbrež, 100.–, Mária Kršňaková, Švermovo, 50.–, Pravoslávny farský úrad Bajerovce, 150.–, Juraj Pirkovský, Hnojné, 65.–, Bohuznáma z Michalian pri Trebišove, Kčs 50.–, a Mikuláš Škvarka zo Švermova, Kčs 50.–.

Všetkým darcom patrí vrelá vďaka a srdečné Pán Boh zaplať. Mená ďalších budú uverejnené v budúcom čísle našich časopisov.

„A vy len spíte a odpočívate? Ajhľa, priblížila sa hodina! Syna človeka vydajú hriešnikom do rúk. Vstaňte, poďme! Ajhľa, priblížil sa môj zradca" (Mat. 26, 45–46).

„Vtedy všetci učeníci Ho opustili a utiekli" (Mat. 26, 56).

Posmrtná spomienka

Dňa 7. marca 1974 ukončil svoju životnú púť a odovzdal dušu svojmu Stvoriteľovi brat **JOZEF KISEĽAK, pravosl. kostolník zo Sabinova.** Nebohý sa narodil 6. VIII. 1897 v Hanigovciach, okr. Prešov, kde sa aj oženil a pracoval v poľnohospodárstve. Neskôr sa presťahoval do Sabinova, kde pracoval ako robotník na železnici. Po piatich rokoch vdovstva sa r. 1959 znovu oženil s Annou, rod. Nalepovou, dobrou pravoslávnou veriacou. Celý život miloval svoj východný obrad a svoju vieru. **Roku 1965 bol zvolený za pravoslávneho kurátora v Sabinove.** V ťažkých rokoch 1968—69 brat Jozef sa nezľakol nepríjemností, ktoré mu robili neprajníci našej cirkvi, ale zostal sv. pravoslávnej cirkvi verný. **Roku 1970 prevzal i funkciu kostolníka, ktorú príkladne vykonával až do smrti.** Pohrebné obrady boli slávnostne vykonané dňa 9. 3. 1974 v Sabinove. Zúčastnili sa ich mnohí veriaci zo Sabinova, Hanigoviec a Drienice. **S nebohým sa rozlúčil a obrady vykonal správca miestnej pravosl. farnosti d. o. prot. Ján Jacoš a dvaja susední duchovní.** Nech Pán Boh vynahradí nebohému bratovi Jozefovi všetku jeho lásku a vernosť sv. pravoslávnej cirkvi vo svojom kráľovstve nebeskom.

Vičnaja pamjať! R. F.

„Keď Isus skončil všetky tieto reči, riekol svojim učeníkom: viete, že o dva dni bude Veľká noc a Syna človeka vydajú, aby Ho ukrižovali“ (Mat. 26, 1).

„Keď bol Isus v Betánii v dome Šimona Malomocného, prišla k Nemu žena s alabastrovou nádobou drahocennej masti a vyliala Mu ju na hlavu . . .“ (Mat. 26, 6). — „Nato jeden z dvanástich, Judáš Iškariotský, odišiel k veľkňazom a spýtal sa: čo mi chcete dať, a ja vám Ho zradím? A vyplatili mu tridsať strieborných“ (Mat. 26, 14—15).

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1974/75

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove **prijme na šk. rok 1974/75 uchádzačov o štúdium** na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) **Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu II. stupňa.

b) **Do 1. ročníka PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú úplnú strednú školu II. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady: **1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.**

Žiadosti sa prijímajú do 30. apríla 1974. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanát PBF.